

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 2.

Brasiovu 15. Ianuariu 1869.

Anulu II.

Epistole familiare.

III. Domnule consiliariu! Pre candu genialulu publicistu din Iasi in genialele „Convorbiri literarie“ se ocupa de $1\frac{1}{3}$ anu incóce cu partea spirituala si in specie filologica a diaristiceii romanesci din Transilvani'a si Ungari'a, si pre candu acelu geniu alu natiunei afla, ca publicistii romani de dincóce periclitéza chiaru ecsistenti'a natiunei romanesci, eu eram numai se trecu pre langa dumnealui cu caciul'a in mana si cu moldavoromanesculu „se traiesci Mari'a ta!“ apoi se incingu cu D-ta una alta convorbire asupr'a partei economice si finantiale a diaristiceii nóstre; pentruca, vedi D-ta, orice capacitati geniali aru voi se scria intr'o fóia periodica, fara plat'a tipariului, a charthiei, a postei, a tacsei finantiale etc. nu voiesce nimeni nici se le tiparésca, nici se le nain-teze tipariturele. Cu acea ocasiune ti-asi fi impartasiu si D-tale unu preliminaru de spese intocmitu in a. 1861, pre candu era se se fundeze in Vien'a unu diariu nemtiescu pentru apararea intereseloru natiunei romanesci si ale patriei nóstre Transilvani'a. Acelu diariu ar fi fostu se ésa de 3 ori pe septemana in formatu Nr. 6, adica numai cumu este alu „Gazetei“ si ar fi costatu cam 16,000 fr. v. a. pe anu. Eu, de si cu multa durere sufletésca, m'amu opusu la acea intreprindere. Me va intreba cineva: pentru ce? De friculitia, cá se nu patímu rusíne, séu déca mai place cuiva, cá se nu avemu o paguba nesupor-tabila, ceea ce inse in casulu de fatia paremise ca e totu un'a. Mai eram se'ti infatiosiezu inca si unu altu preliminaru facutu aici la Brasiovu in Octobre 1865 pentru unu diariu curatu romanescu, carele pre catu pociu culege din unele notitie facute pe atunci in fuga, coprindea si conditiunile acestea:

1) Acelu diariu nou ar trebui se fia cu totulu independente, prin urmare se depuna neaparatu cautiune.

2) Se aiba programa liberala pronunciatá.

3) Se nu se marginésca a lucra numai in interesulu natiunei romanesci, ci si in alu patriei, fara care natiunea sta in aeru.

4) Limba intielésa; stilu netedu.

5) Se se ocupe nu numai cu cestiunile dilei privitórie la partea natiunei locuitorie de dincóce, ci si cu cele din Principatele romanesci independente, éra cestiunile mari europene se viie in a trei'a linia séu

categoria, si mai virtosu incatu acelea ar pótea avé inriurintia asupr'a tieriloru nóstre.

6) Se aiba si foiletonu catu beletristicu, catu de varietati, spre a da nutrementu si secsului femeiescu.

7) Se ésa deocamdata de 3 ori, in formatu Nr. 6 pe charthia alba curata, tipariu nou curatu.

8) Pretiulu pe anu 9 fr. in locu, 10 fr. cu post'a.

Spesele anuale cerute pentru unu diariu de marimea si calitatea celui descriu mai in susu aru fi pentru 156 numeri:

Charthia si tipariulu à 30 fr. v. a. de cóla	4680 fr.
Timbrulu la 156,000 cóle pe anu a 1 cr.	1560 „
Porto postei 105 cr. la cate 100 cóle	1638 „
Tiparitulu adreseloru, spesele espeditiunei	400 „
Provisióne, procente, perderi, porto la core-spondentie, spesele cancelariei	1000 „
5 diarie mari straine a 20 fr.	100 „
5 diarie mai mici a 12 fr.	60 „
(Altele in schimb).	„
Beneficiulu redactorului en chef 20% din venitul brutu, circa	2000 „
Beneficiulu unui colaboratoriu 10% circa	1000 „
	V. a. 12438 fr.

In acésta suma nu e coprinse chir'i'a unei cancelarii separate, pe care ar trebui se o aiba redactiunea, nici cumpararea unoru carti neaparatu trebuintiósse, nici onorariulu ce se platesce, de si fóрте moderatu, unoru corespondenti in afara. Acestea trei positiuni aru mai face vreo 500 fr. Deci pentru cá se ésa susu insemnat'a suma, se intielege ca s'ar cere unu numeru de 1400 abonati; éra in casu de a nu se urcá numerulu abonatiloru la acésta suma, ar trebui se se urce abonamentul la 12 fr. pe anu, precumu ilu au gazetele unguresci din Clusiu s. a., care inca esu de 3 ori pe septemana.

Vei fi auditu póte, ca eu pe atunci ne avendu sperantia de a se realisá aici acestu preliminaru, din parte'mi „l'am aruncatu si pe acest'a sub saltea (matratia),“ precumu dícu cei din Romani'a.

Intr'aceea dete Dumnedieu, cá in a. 1866 se ésa la Vien'a „Albin'a,“ éra in a. 1868 „Federatiunea“ la Pesteá. Oricare voru fi diferentiele, séu déca mai voimu, numai nuantiale politice si póte religionarie ale acestoru dóua diaria romanesci, atat'a inse remane adeveru, pe care anevoia 'lu va disputa cineva, fia acél'a chiaru si unu geniu, si adica: a) ca ambele acelea foi periodice pórtá in fruntea loru si inlain-

trulu loru caracteru curatu romanescu; b) ca sunt redactate cu mare zelu si cu multa cunoscintia de cestiunile dîlei; c) ca esu in dóua capitale, in care li se dau cele mai bune ocațiuni de a se înforma despre tóte lucrurile si a le apretia dupa adeverat'a loru valóre; d) ca esu in formate si in Nri intocma precumu cerea inainte de patru cinci ani o parte a publiculu romanescu cu multa nerabdare si chiaru cu óresicare sgomotu.

Acumu inse me rogu, cá se citimu amendoi Invitarea la prenumeratiune publicata in Federatiunea Nr. 180 din ¹³/₂₅ Decembre, apoi in legamente cu aceea prea interesantele descoperiri esite in Albin'a Nr. 128 din ¹⁹/₃₁ Decemb. sub rubric'a spesele si venitele Albinei; se le consideramu pe ambele din vechile nóstre puncte de vedere, si éta ca noi remanemu scútiti de orice apretiatuni ulterióre ale sustînerii literaturii si publicitatii romanesci prin publiculu nostru. Éra apoi déca vomu alatura la acestea inca si Dechiaratiunea domnului canonicu Tim. Cipariu publicata in Archivu Nr. XX. pag. 399 et 400, atunci credu ca s'a datu respunsu destulu de pregnantu inca si acelu genii, carii in tipariturele romanesci de dincóce de Carpati nu vedu altuceva, decatú numai manjitura de charthia. De ar esi Archivulu domnului Cipariu in Angli'a, Belgiu, Franci'a, Itali'a, Germani'a, ómenii de litere aru sta se se bata pentru elu, si fiacare omu de sciintia 'si-ar tienea de o mare onóre a'si vedé productele spiritulu publicate in acel'a. De ar fi esitu in alta limba européna o carte, precumu este Principi'a domnului Cipariu, fiacare profesoriu si alti eruditi aru trebui se o aiba neaparatu in bibliotec'a loru, éra criticele, anticriticele si recensuniile, cate aru fi esitu pana acum'a asupr'a acelei carti, aru face unu ramu de literatura mai nalta.

Apoi dara ce ar urma din tóte acestea domnule consiliariu? Nu cumva, ca romanii n'au nici unu simtiu pentru limb'a si literatur'a loru, pentru ecsistenti'a si viitoriulu loru nationalu? O, nu, acést'a n'am dîs'o si nu o voiu dîce in totu restulu vietiei mele. Simtiulu ecsista in mesura considerabila; cu simtiulu inse n'ai facutu lucru mare, déca nu ecsista si tari'a credintiei, de care ne mai fû vorb'a. Preste acésta in cestiunea de fatia inca trebuie se se aplice acsiom'a cunoscuta si in veci adeverata: Non datur saltus in natura.

Intr'aceea pana a nu continua amendoi conversatiunea nóstra, va fi bine a pune si aici sub ochii publiculu unele apretiiari de ale susu citatelu foi periodice.

5. Ianuariu n. 1869.

Cu totu respectulu
G. Baritiu.

Informatiuni scóse din trei foi periodice cu respectu la publicitatea romanéscă.

Dn. canonicu Tim. Cipariu, cá editoriu, séu mai dreptu dîsu, cá auctoriu alu „Archivului“ seu, dupa-

ce permite, ca uneoria ilu apuca unu urítu de mórte, de totu ce e literariu, de carti, lectura, scriere etc. etc., incatu ii vene se'si ardia si bibliotec'a, séu celu pucinu se o vendia; dupace cere a se lua in consideratiune, ca unu redactoriu este in adeveru unu robu, séu sclavu, mai alesu déca ce-ne-va e redactoriu cá redactoriulu „Archivului,“ apoi continua din cuventu in cuventu asia:

„Redactoriulu acestei folitii, precumu s'a potutu observá, nu s'a subscrisu nici un'a data redactoriu, ci numai editoriu, si din cuventu.

Unu redactoriu, cá redactorii adeverati, are se aléga din materialele puse inainte'i, si se le puna in ordine; se scria, dar' si cate unu articlu de fondu, cumu se dîce, si cate un'a data se mai adauga si cate un'a observatiune, intre parentese, séu sub linia. Ast'a e adeverat'a ocupatiune a redactoriulu in regula, séu a redactiunii, unde sunt mai multi redactori.

Ei bine! Déca sum redactoriu, unde-mi e materialele, din care se alegu, se ordinezu si se compunu numerii foliei, cá toti celi-alalti botezati, — séu nebotezati, — redactori?

Cercetati, domniloru abonati, ve rogu, acesti dóuadieci de numeri, cuprinsi in 50 de cóle mari, din cursulu a doui ani de dîle; si numerati, cati articlii suntú subscrisi de auctorii loru? Si apoi, tiendu firmu, ca toti celi nesubscrisi de nemenea, suntú numai din pén'a editoriuului acestei folitii, si ve veti convinge, ca aici nu a potutu fi vorba de redactiune in strictu intielesulu cuventulu, — pentruca nu a avutu nece unu materialu. din care se aléga si care selu redaga, — ci redactoriulu a fostu necesitatu a compune si scrie mai numai singuru.

Editoriulu a asteptatu, ca dupa interesulu obiectelu, ce 'si le a pusu de programa, si dupa multimea capacitatiloru de filologia si de istoria, ce numera natiunea romana in amendóua emisferiale, se voru aflá macaru un'a centesima, cari se'lu susutiena in misiunea, ce a luatú asupr'a'si.

Nu, — nici macaru un'a centesima.

Editoriulu acestei folitii, mai inainte de a întreprinde acésta opera, din partea sa a concursu, precumu bine-si voru aduce aminte redactorii unoru folie politice si literarie, — de si nu multu, dar' totu a concursu multisioru la dîaristic'a romana, pre candu corespondentii erau inca fórte rari.*)

Ér' lui, acumu cá si la anii 1847—8, ei bine, cumu 'ia corespunsu publiculu scrietoriu? Potemu dîce cu nimic'a; pentruca afara de unulu-doi, atunci cá si acumu, altii nu au mai concursu cu nici macaru un'a litera la aceste întreprinderi literarie.

Asi dîce, ca un'a din dóue: au ca nu voru, au ca nu potú. — A dîce: ca nu potú, ar fi unu ne-

*) Prea adeveratu si inca multu, ceea ce s'ar vedea mai bine atunci, candu dn. Cipariu s'ar invoi vreodata, cá se i se adage si articlii nesubscrisi la cei subscrisi; atunci s'ar cunósce, catu a scrisu Rev. sa mai virtosu in Fóia si in Gazeta. Red. Tr.

adeveru neescusabile. A dice: ca nu voru, — e mai probabile, de nu cumva mai este si unu tertium.

Redactiunea presente nu se afla in stare materiale, de a promite remuneratiuni din venitul acestei folie, spre a'si castigá còrespondenti; — ér' de a promite din alte venituri, inca nu ne vine la socotéla.

Remane dar', cá séu redactiunea de acumu se mai remania inca, nu sciu pana candu, robu inlantiatu, obligatu de a scrie pre totu anulu aprópe de 100 còle manuscrisu, compusu si decopiatu cu un'a mana singura, séu urinduse in urma de atat'a ostenéla, se puna pén'a diosu.

Amu mai poté se adaugemu la acestea si alte motive mai multe si doreróse, inse cele de mai susu, credemu a fi de ajunsu pentru a justificá afirmatiunea nóstra: — ca dílele acestui organu suntu numerate.*)

Dn. Alesandru Romanu cá proprietariu, editoriu si redactoriu alu „Federatiunei“ serie in Nr. 180 acestea:

„Luasemu ádeca in consideratiune starea inaintata a diurnalisticii straine, repede succesiune a eviniminteloru mari, necesitatea de a fi informatu iute si mai adeseori publiculu romanescu, precumu si necesitatea de a desteptá gustulu la cetire. desteptarea interesarei publicului nostru la intemprarile dílei, dar mai alesu la cele ce privescu interesele nóstre politico-natiunale; pornisemu „Federatiunea“ de patru ori in septemana, sperandu a o poté face in viitoriu diariu de tóte dílele; — inse cu dorere trebue se o marturisescu, ca m'am insielatú; esperiinti'a au doveditu, ca n'avemu acestu publicu, ca gustulu la cetire si interesarea pentru caus'a nóstra cea santa nu s'a generalisatu inca astfeliu, cá se póta sprigini unu diariu de tóte dílele. Generosii fundatori ai diariului romanescu din Vien'a inca au justificatu acésta parere, au constatatú acestu tristu adeveru prin deficitulu ce au resultatu din socotelele publicate dupa anteiulu anu alu diariului loru.“

La acéstea vine „Albin'a“ si asterne publicului romanescu urmatoriulu contu-curentu, pe care nu avemu cuvente de ajunsu, pentrucá se'lu recomandam in luareaminte a tuturoru romaniloru, cati sciu cití si scrie.

„Spesele si venitele Albinei.“

„Candu nainte cu trei ani se intemeiá acésta fóia, ilustrii fundatori i dederu unu programu, celu mai liberalu si mai democraticu, 'i puseru unu pretiu ne mai pomenitu de micu, 'i deschisera pung'a loru pré generósa, si asia o recomandara atentiunei, controliei, imbratiosiarei publicului romanu.“

Organu alu natiunei, pentru natiune, „Albin'a“ nici n'a avutu, nici n'a urmatu alte interese, decatu ale natiunei. In asta privintia nu póta nici o frica

ca ar poté fi condemnata de veri-o judecata romana onesta si drépta. Dar ar dorí, cá natiunea prin ea insasi se se studieze si se se cunósca din tóte punctele de vedere.

A fostu in Nrulu 72 din $\frac{2}{14}$ Iuliu 1867, candu chiaru numai pentru a multiú curiositatea celor'a pre carii 'i intereséza, publicaramu resultatulu bilantiei nóstre pe primele 12 lune ale esistintiei acestei foi. In dílele trecute o fóia natiunale din Pest'a provocá la datele acelei publicatiuni; acést'a ne face a continuá punendu in vederea onoratului publicu romanu bilanti'a nóstra pana la finitul anului ce espira, fiinducá, cumu amu dísu si atunci, n'avemu nici catu de mica causa d'a face din speriantiele si datele nóstre vr'unu secretu, d'alta parte avemu mare trebuintia se ne cunóschemu noi insine pre noi si poterile nóstre, cá se scimu cu ce poderi dispunemu in lupt'a cea mare pentru esistinti'a natiunale.

Ne vomu serví si astadata de cifre generali si rotunde, dar catu se póte de esacte.

Recapitulamu aci, ca spesele Albinei pre cele d'anteie douaspredeece luni, ádeca dela 1. Aprilé 1866 pana la 31. Martiu 1867, au fostu in totalu 9950 fr. v. a., éra venitele din abonamente si inserate 5750 fr. v. a., prin urmare ca dnii fundatori au adausu o subventiune de 4200 fr. v. a.

Incependu acumu dela 1. Aprile 1867 pana la 31. dec. 1868, ádeca pre unu timpu de unu anu si trei patrarie, séu pe 21 de lune, datele nóstre suntu urmatóriele:

I. Spesele:

1) Tipografi'a, sub care rubrica vine: tipariulu, charthi'a, timbrulu, adresele si anunciurile 9500 fr. v. a.)*

2) Redactiunea, sub care rubrica vine: redactoriulu, colaboratorii si corespondentii, localitatea redactiunei cu cancelari'a si tóte recuisitele si post'a 4650 fr. v.

3) Speditiunea, ádeca speditoriulu si marcele postali 3200 fr. v. a.

Va se díca, spesele in totalu 17,350 fr. v. a.

II. Acoperirea loru:

a) Din abonamente intre 700 si 820 (danduse catra acestea gratis si in schimbu pana la 100 ecs.), b) din inserate, impreuna 10,350 fr. v. a., c) din partea domniloru fundatori in chipu de subventiune 7000 fr. v. a., ádeca cá mai susu sum'a de 17,350 fr. v. a.

Va se díca, de doui ani si trei patrarie, de candu esiste „Albin'a“, a contribuitu la susutienerea ei publiculu romanu 16,100 fr., éra ilustrii fundatori 11,200 fr. v. a.

Ádeca costulu intregu alu Albinei de 33 de lune, de candu existe ea, este sum'a de 27,300 fr. v. a.

Damu voia, ba provocamu pre totu adeveratulu

*) Bine, acele motive nu se spunu pentru astadata; ele inse sunt comune si altoru redactiuni, de aceea credemu ca le voru spune altii.

*) In decursulu timpului pretiulu tipariului si alu charthiei ni s'a urcatu cu aprópe 15%.

natiionalistu, care se precepe la combinatiumi dupa astfelu de date si esperiintie, a'si face reflexiunile sale libere si a ni le comunicá si nóa — fia pentru publicare, séu macaru numai pentru cunoscintia privata.“ —

Amu mai putea reflecta pe o. publicu inca si la numerulu abonatiloru Magazinului pedagogicu din Nasaudu; se ne indestulamam inse astadata cu informatiunile trase din susu citatele trei foi periodice, lasandu cá in urmatóriele 15 díle se binevoiésca a medita fiacare lectoriu asupr'a loru.

Edificiale de palisade si locuitorii loru.

(Din istori'a culturai omenesci.*)

Capu I. Introducere.

Astadi, candu sciintiele, artele si instrumentele tehnice au ajunsu la culmea desvoltarei loru, nu ne mai putemu mirá, déca audimu de intreprinderi, cari la prim'a vedere ni se paru inposibile, ca geniulu omenescu totusi le realizarea cu cea mai mare acuratetia si maestria. Amu vediutu, cum in secolulu nostru s'au infintiatu telegrafi'a si drumurile de feru, aceste dóua triumfuri colosali ale geniului umanu, care sunt destinate a apropia si a statori comunicatiuni de ori si ce natura, între popórale cele mai departate ale lunei vechi si ale celei noua. Ele sunt pionarii si transplantatorii culturai si ai civilizatiunei, in acele regiuni ale lunei necunoscute, care inca se afla in statulu naturei. Si totu aceste inventiuni nepretiuite sunt, cari astadi ne punu in stare de a cunósce aceea ce se intempla in Chin'a si in Australi'a, in Americ'a si in desierturile Africei, intr'unu tempu relative totu atatu de scurtu, cá si acela ce ne este necesariu spre a cunósce evenimentele popóraloru Europei nóstre. Cu unu cuventu, prin ajutoriulu sciintieloru si alu inventiuniloru ne apropiemu cu pasi rapedi spre cunósccrea si esplotarea intregului si alu marelui Cosmos.

Acésta stare a lucrurilor inse n'a esistatu decandu este lumea. Nu, ca-ci au fostu unu tempu, unde genulu umanu avea a se lupta cu elementele si cu fiarele selbatice pentru egemonia asupra acestui pamentu, precum astadi inca se lupta omulu in padurile secularie ale Americi si in desiertulu Zaharei in Afric'a centrala. Era unu tempu, candu omulu inca abia esitu din léganu, nu cunoscea multe din cele mai trebuintióse lucruri ce aveau se'i servésca de nutrementu si de aperature. Astadi ne uimim contemplantu palaturile si tóte acelea edificia pompóse si grandióse, ce ne facu se admiramu geniulu omenescu; dara fórté raru cugetamu la acelu periodu

*) Discursu estrasu din caicturile de colegiu, scrise dupa propunerile in acésta materia, a multu stimatului meu dn. prof. la acad. jur. din Sibiu Ferd. Zieglaucr si impartasitu romanesc cu invoirea sa.

alu istoriei desvoltarei nóstre, unde omulu inca afara de lemnu si de pétra, de focu si de apa, nu cunoscea alte elemente, pe care se le fia pututu supune fortiei geniului seu. Pentrucá se ajungemu in desvoltarea nóstra materiala si inteligenta, acolo unde suntemu astadi, au fostu necesariu, cá globulu nostru atatu in sinulu seu, catu si pe suprafati'a sa se fia supusu la revolutiunile cele mai mari ale elementelor, din care se compune totu asia si geniulu omenescu. Noi scim, ca partea cea mai mare a Elvetiei odata a fostu totu numai munti uriasi de ghiafia si nea eterna, pana ce apoi incetulu cu incetulu binefacatoriulu foenu (ventulu ce vine din Afric'a), fiu alu cuptoriului numitu Zahara, au topitu parte mare a acelor munti. Scimu si atata, ca partea cea mai mare a pamentului nostru a fostu acoperita de mare, ceea ce ni se adeverece prin straturile, din care este elu formatu si prin scoicele de mare, cate se afla in sinulu muntiloru.

Dupace premiseramú acestea, ne intórcemu spre a contempla si a admira diligenti'a, constanti'a si perseveranti'a unui poporu, alu carui nume au disparutu din istoria, care ne a lasatu numai suvenirele locuintieloru si ale obiectelor, cu care elu s'a servitu inainte de acésta cu secolu nesciutu pana acuma.

Capu II. Descoperirea edificialoru pe palisade (Pfahlbauten).

In érn'a anulu 1854 ap'a lacului dela Zürich se retrasese fórté tare dela tiermuri. Locuitorii fórté doritori de a castiga terenu planu catu se póte mai multu in aceste regiuni muntóse, incepura a sapa, pentrucá cladindu unu muru, se puna apeu unu obstaclu tare si traitoriu. Astfelu sapandu, ei descoperira o multime de obiecte nemetalice, éra mai tardiu mai multi pilastri, cari avea o grosime de 12 policari (1 urma) si erau asiediati intr'o ordine simetrica. Acésta descoperire se facu la satulu Obermeilen, de unde apoi se facu cunoscutu societatei de anticitati din Zürich, care si trimise indata pe presiedintele seu dr. Ferd. Keller la fati'a locului spre cercetare mai acurata. Dn. Keller recunoscù indata, ca aicea avea de a face cu locuintie omenesci, care fusesera cladite in lacu. Mai inainte de acésta se aflasera dejá in laculu dela Sembach 52 de pilastri si alte obiecte.

Scirea acésta se respandi fórté iute in tóta Europ'a, dupa care incepura a sapa in Irlandi'a, Scoti'a si Savoia. In Elveti'a se aflara inse cele mai multe locuintie de acestea; numerulu statiuniloru aflate pana acuma se urca la 140.

Obiectele ce se aflara in diferitele statiuni sunt formate din pétra, din bronzu si din fieru, din care cauza apoi si statiunile se impartu in statiuni de pétra, de bronzu si de fieru. Conformu acestei impartiri se crede, ca statiunile curatu de pétra sunt cele mai vechi, cele de bronzu, cele de mediulocu, éra cele de fieru, cele mai noua. Unii credu, ca acésta ar fi numai o distinctiune de rangu, adica, ca cei mai seraci se voru fi servitu numai cu obiecte de pétra, clas'a

a dou'a numai cu de bronzu, éra cea mai avuta cu obiecte de fieru. Lacurile unde s'au facutu descoperirile cele mai mari sunt: laculu Boden, laculu Pfeffiker, laculu Wauvil, laculu dela Zürich, laculu dela Meilenburg si laculu dela Genev'a.

Capu III. Figur'a locuintieloru.

Pilastrii batuti in fundulu lacului erau grosi in diametru de 3—4—8—10" si, cumu se dice romanesce, vindecati in masa de pétra scobita in adencime de cate 2 séu 3 policari.

Pilastrii erau lungi de 8—12" si la capetulu cu care erau batuti in apa, séu ascutiti, séu arsi, séu cumu se dice, paliti prin focu. Distanti'a paralela catre sírurile de pilastru era de 1 1/2', adica 18 policari. Batuti in fundulu lacului ei ajungeau numai pana la suprafati'a apei; numai aceia erau mai lungi, cari avea se póte coperisiulu colibeii. Nici o coliba séu casutia de acelea nu mai esista, au remasu inse conservatu pavimentulu. Colib'a era rotunda séu oblonga si avea o lungime de 24' si o latíme de 15'. De regula ele erau situate dela ostu spre vestu. De paretii le serveau parii, ce erau impletiti asemenea garduriloru nóstre, care apoi erau imbracati si pe dinaintru si pe dinafara cu unu stratu de lutu. Podinele erau din scanduri séu din bârne, ale caroru intrespaturi erau infundate cu lutu séu cu arundine, papura, rogozu, stuchu; preste totu apoi era intinsu unu stratu de lutu, éra preste acesta sabur'a séu nisipulu de casa. Coperisiulu era éra de bârne acoperite cu paie, papura séu scórtia de arbori. Locurile de repausu, adica paturile, erau de muschiu si de piei de animale. Intr'unu anghiu se aflá vatr'a séu foculariulu, ce era facuta de o pétra lata. Afara de acésta chilia apoi mai aveau si cate o camarutia, unde 'si pastrau nutrementulu si materialurile, din care lucrau. Cate o suta patrudieci de astfelu de locuintie formau unu satu, o comuna, ale carei strade erau puse in legatura cu singuraticele locuintie prin poduri. Distanti'a acestoru sate pe suprafati'a apei, dela tiermure, era diferita; cate odata erau in comunicatiune cu tiermurile numai prin unu poduletiu, pe care déca le amerintiá vreunu pericolu, ilu stricau, éra de altadata distanti'a era de 1000—4000 de pasi. La astfelu de distantie apoi locuitorii voindu se ajunga la tiermure, se serveau de nisce barce simple, construite din unu singuru trunchiu de pomu.

Capu IV. Obiectele aflate.

Obiectele ce s'au aflatu in diferitele statii, dupa materiale din care sunt fabricate, se impartu in obiecte ale periodulu curatu de pétra, ale periodulu de bronzu si ale periodulu de fieru.

Obiectele periodulu de pétra sunt: o multíme nenumerala de dalte, ciocane de diferite forme, securi si o multíme mare de verfuri de darde, de sageti si de lanci. Este memorabilu, ca in statii de pétra nu s'au aflatu nici macaru unu cuiu de feru, totulu

este de pétra si inca de cremene, care in Elveti'a nu se afla de locu, ci trebuie se o aduca din sudulu Franciei. Din acestea se póte conchide, ca locuitorii acestoru statii au purtatu unu negotiu de schimbu cu popórale vecine, dandule ei instrumentele lucrate pentru materialulu brutu si pentru alte trebuintóse, de órece bani nu aveau.

Pre langa acést'a apoi s'au mai aflatu o mare cantitate de fragmente de vase de lutu si vase intregi, care, de si locuitorii aceia nu cunosceau strugulu olaritului, totusi acelea vase formate cu man'a au o forma catu se póte de simetrica. Form'a vaselorlu este fórte curiósa, la gura sunt fórte largi si la fundu se termina intr'unu verfu conicu. Se vede ca ei bagau aceste vase in pamentu in giurulu vetrei. candu fierbeau in ele. Romanii inca nu cunosceau glasur'a, dara locuitorii palisadeloru posedea deja secretulu unei glasure de granitu. Vasele ce s'au aflatu sunt si ornate cu diferite linii, care sunt parte paralele, parte verticale, si de multeori cá ornamentu se afla cate o cununa in giurulu vasului, formata prin apasarea degetului in lutulu inca móle.

Ca locuitorii acestoru edificia asiediate pe pilastrii (stilpi, pociumbi) au fostu de o diligintia fórte tenace, ne demustra urmatórea circumstantia. Ómenii din periodulu de pétra nu cunosceau ferulu si totusi ciocanele si securile loru au gauri fórte bine sfredelitate, pentru cá se póta baga in ele cód'a de lemnu. Necunoscéndu ei ferulu, cu ce dara gaureau ei pétr'a? de siguru ca éra cu pétra. Ei bine, catu tempu 'i trebuia unu astfelu de fabricantu, pana ce din pétra bruta éra se faca prin instrumente de pétra unu ciocanu séu o dalta si apoi se le gaurésca?

S'au mai aflatu si unu felu de móra de grau, ce constá din doua petrii, un'a cu dinti, éra ceealalta cu gaurice, pentru cá se sparga grauntiele de grau, spre a'lu putea fierbe mai usioru.

Obiectele periodulu de bronzu sunt: o multíme mare de cutíte de diferite forme, pumnarie, arcu, sageti, ciocane, seceri, darde si o multíme nenumerala de ornamente, precumu inele de diferite marimi, cercei, ace de peru, andrele, bratarie, lucrate fórte frumosu si alte multe obiecte.

Obiectele periodulu de feru sunt totu acelea ale periodulu de bronzu. S'au mai aflatu inca margele de sticla si un'a de ambra (chiclibaru), apoi cateva obiecte de nefritu, care materialu se afla numai in Asi'a mica.

Afara de acestea apoi se mai afla o multíme mare de paie de canepa si de bastu, bucati intregi de pensa si rogojine de paie impletite. La o remansitia fórte mare de óse aflate de diferite specii, este de observatu, ca nu s'au aflatu nici unu osu intregu, ci tóte crepate in dóua; se pare ca pentru acei ómeni, cá si pentru noi, meduv'a a fostu o delicatetia!

Speciile animaleloru, pe care le au cunoscutu locuitorii palisadeloru, se suiá la unu numeru de 66, intre care 10 specii de pesci, 17 sp. de paseri, 36

sp. de animale sugatóre, între care 8 sp. de animale domestice, care sunt: canele, porculu, calulu, magariulu, capr'a, ói'a, dóua specii de vite cornute. Mai dese înse sunt speciile cerbiloru, ale vaciloru si ale porciloru, dintre care o specie asia numita *Sus palustris*, a disparutu dinpreuna cu locuitorii palisadeloru.

Remasitie de omu s'au aflatu fôrte puține; éra din cate s'au aflatu, se vede, ca acei ómeni au avutu extremitati lungi in proportiunea corpului, ce era de o marime mediulocía, o putere mare musculósa si o elegancia in tienut'a corpului loru.

Capu V. Locuitorii palisadeloru.

Cine au fostu si de unde au venitu acei locuitori ai palisadeloru in Elveti'a, nu ne spune nici-o cronica.

Atat'a se póte constata despre locuitorii statiuniloru de pétra si de bronzu, ca ei au vietuitu inaintea periodului celto-galicu. Despre acei ai statiuniloru de feru se póte díce cu mai multa sigurantia, ca ei au fostu gali, deórece acolo s'au aflatu auru, argintu si monete romane, dintre care un'a este de pe tempulu imperatoriului Tiberiu, éra cealalta dela Caligul'a.

Despre originea si despre caracterulu acelorómeni domnescu mai multe pareri, între care cea mai de necredutu este aceea a dr. Reinhold Pallmann, care díce, „ca acei locuitori nu au fostu altu-ceva, decatu nisce negutiatori masaloti, calatorindu cu fabricatele loru spre nordu, si ca astfeliu acele locuintie pe palisade nu aru fi fostu altu-ceva, decatu numai o statiune de repausu.“ Ómenii aceia inse aru fi fostu fôrte nepractici, déca ei pentru negutiatori'a loru si-aru fi edificatu nisce locuintie atatu de cu greu zidite, numai pentru cá se stationeze acolo pe cateva díle, séu si septemani.

Tóte momentele si toti cati s'au ocupatu cu literatur'a acestoru edificia pe palisade, sunt in contr'a opiniunei dn. Pallmann.

Nu este probabilu, ca nisce ómeni ce nu cuno-sceau inca ferulu, se taie mii de mii de arbori cu securi de cremene, se'i cioplésca si apoi se edifice pe densii locuintiele loru cu atat'a greutate, singuru numai pentru cá se stationeze in calatoriile loru in acele locuintie. Pentru cá se se zidéscu unu satu intregu de 140 de fumuri, totu din astfeliu de locuintie, se cere mai multu de o viația de omu. Ei bine, apoi pe candu zideau acei ómeni statiunile loru, cine le aducea materialulu brutu, pentrucá se'si fabrice obiectele, cu cari ei se pare ca au purtatu negutiatoria? In contr'a acelei ipotese a d-lui Pallmann, enorm'a cantitate de materialu brutu si de unelte deja gat'a, ne demustra, ca acei locuitori nu erau nisce simpli commis-voyageur, negutiatori calatori, ci erau stabili cu locuintiele si cu familiile loru in acele regiuni pe atuncea selbatice.

Contr'a dlui. Pallmann dr. Mauriciu Wagner opinéza, ca acele locuintie au fostu asilulu de scapare alu vreunei semintii in contr'a popóraloru care o in-

cungiurau. Acésta ipotese este si mai probabila si noi inca o subscriemu.

Nu s'au aflatu nici o inscriptiune, nici unu monumentu, care ne ar putea da óresicare deslusiri despre limb'a, datinele si religiunea, ce voru fi avutu si profesatu acei ómeni místeriosi.

Despre caracterulu acelorómeni putemu díce, ca au fostu fôrte diligenti si de unu spiritu inventatoriu de tóte acelea ce aveau trebuintia. Ma se vede din obiectele descoperite, ca damele aceloró locuintie au cunoscutu si lucsul de haine si de ornamente. Ca-ci s'au aflatu bucati de metasa si ornamente de tóte formele si de tóte calitatile. Pre langa aceea femeile inca au fostu lucrátorie, ele tieseau si aveau grija de familia si de trebuintiele ei.

Barbatii se vedu a fi fostu nisce ómeni iubitori de pace, cari se ocupau cu fabricarea diferiteloru unelte, instrumente, vase si arme, cu care purtau negutiatoria in partile cele mai departate ale Europei, de órece s'au aflatu fabricate de acelea din cremene chiaru si in regiunile cele mai departate ale nordului.

Din ce cauza au parasitu acei locuitori ai palisadeloru locuintiele loru, nu se scie de siguru. Impregiurarea in sa, ca tóte acelea locuintie au fostu arse si prefacute in cenusia, ne aduce la idea, ca acea semintia atacata de vreun'a alt'a, care era mai puternica decatu dens'a, neputendu resiste la atacurile inamiciloru sei, a parasitu locuintiele sale cu tóte tesauerele ce le contineau, pentrucá se scape numai cu viati'a. Dat'au ei focu locuintieloru parasite, séu invingatorii loru, nu se póte sci. Dara ca ei au parasitu acele regiuni, putemu conchide de acolo, ca între ruinele reafiate nu s'au aflatu, decatu numai fôrte puține osamente omenesci.

Nutrementulu acelorómeni a fostu fôrte bunu, ceea ce se vede din marea suma de óse aflate, ce ne spunu, ca ei mancau totu feliulu de carne fara deosebire. Vegetatiunea ce le servea loru, erá fôrte bogata, ce se vede de acolo, ca ei mancau trei felii de paine.

Capu VI. Scirile cele mai vechi ce le avemu despre edificia cá celea descrie in capetele precedente.

Herodotu in istori'a sa cartea V. capu XVI. ne relatéza in urmatoriulu modu despre edificia pe palisade: „Comandantele persianu Megabasus atacà o semintia, ce locuia in laculu Brasias, ale carei locuintie erau zidite pe stâlpi. Ataculu nu 'i succese. Colibele acelea erau provideute cu vedete. Ei se nutreau cu pesci. Fiacare voindu a se insurá trebuia se bata celu puçinu trei pilastri in fundulu lacului. Fiacara in sa avea mai multe femei.“

Inca mai inainte de a se descoperi locuintiele descrie in Elveti'a, s'au aflatu in Irlandi'a, acolo unde se impreuna dóua lacuri, insule de lemnu, adeca

edificia pe palisade, care s'au adusu in combinatiune cu acelea din Elveti'a.

Cronicarii irlandi, cari numescu aceste locuinte Cranoges, ne spunu, ca acelea au fostu ascundietorie de banditi, séu refugiulu cate unui aristocratu, in contra caruia séu resculatu iobagii lui. Acolo ei apoi siedeu cu famili'a si cu averea loru, pana séu le vinea ajutoriu de undeva, séu se impacá cu supusii loru.

In tempii mai noi s'au descoperitu edificia pe palisade si in Itali'a, la laculu Gard'a langa Peschier'a, in Bavari'a si Meklenburg, alu caroru resultatu au fostu totu acela alu descopeririloru din Elveti'a.

Capu VII. Concluziune.

Edificiale palisadeloru au ajunsu dejá a forma o ramura a literaturii in istori'a culturii omenesci. Meritul de a fi introdusu aceste descoperiri fórte interesante si totudeodata atatu de misteriose in literatura, si-l'au castigatu dr. Ferd. Keller, carele a scrisu o carte titulata: „Die keltischen Pfahlbauten und ihre Bewohner.“ Afara de acesta apoi au mai scrisu dr. Pallmann, dr. Mauriciu Wagner si E. Dresor.

Locuintele palisadeloru dela descoperirea loru forméza o rubrica prea interesanta atatu in diuarele periodice literarie, catu si in cele politice, cate se ocupa si cu literatur'a in sensu strictu.

Din tóte cate amu disu pana acuma despre palisadele aflate in Elveti'a, ne putemu convinge despre ceea ce amu disu la introducere, adeca putemu vedé si compara comoditatea nóstra de astadi, cu abia imaginabilele greutati si lupte, care au trebuitu se le invinga ómenii in tempii cei dintei.

Obiectele acelea nenumerate, ce s'au aflatu, sunt puse intr'unu museu alu societatei de anticitati din Zürich. Ma chiaru si particularii cati s'au interesatu de aceste descoperiri, au sacrificatu sume mari de bani din cas'a loru propria, pentru de a întreprinde sapaturi in diferite locuri, cari au si avutu succese fórte bune. Intre acesti barbati marinimosi sunt demni de amintitu fabricantulu Suter si bogatulu Schwab din Bern. Si chiaru astadi, dupa cum ne spunu turistii si alti calatori, cari au fostu pe acolo, este de ajunsu a dá de cateva ori cu sap'a in pamentu, pentrucá se dea cineva preste obiecte cá acelea mai susu memorate.

Septembre 1868.

Ieronimu G. Baritiu.

Scól'a agronomica.

In dílele trecute ne veni dela Craiov'a regulamentul scólei agronomice, séu cumu se numesce in Romani'a dupa terminologi'a francésca, Ferma-scóla. Sunt aprópe treidieci de ani, decandu la romani inca se facuse cercare mai anteu iu Moldov'a cu un'a asia numita ferma-modela, inse fara altu resultatu, decatu ca mai multi cultivatori de pamentu fusera reflectati prin

acea întreprindere, cumca pamentulu tiei se mai póte cultiva si esploata inca si dupa alte metoduri, éra nu numai dupa celu eredítu dela Samniti dinainte cu vreo dóua mii si cincii sute de ani. Alte întreprinderi mai nóua totu in direptiunea acésta avura mai totu atatu resultatu. In dílele nóstre luarea-amente a celor interesati de acésta parte prea importanta a vietii nóstre nationale este indreptata spre scól'a dela Panteleimonu (aprópe de Bucuresci) si spre „Ferm'a-scóla“ dela Balt'a-verde (Craiov'a). Regulamentul acelei ferme consta din 102 articlii. Doritorii de a se informa despre organizatiunea acelei scóle ilu voru sci castiga dela Craiov'a prin vreo biblioteca; noi ne marginimu a reproduce aici numai:

Programulu resumativu de obiectele studiului teoreticu-practicu.

I. Vegetatiunea. Pamenturile. Clim'a.

1) Priviri generale asupr'a vegetatiunii, durat'a vegetaleloru si rodurile diverse de reproducere prin semintie etc.

2) Natur'a pamenturiloru si proprietatile loru fisice.

3) Regiunile agricole. Influenti'a climei.

II. Operatiunile generale asupr'a agriculturii.

4) Substantiele fertilisante, emendamentele, ingrasierile.

5) Cultur'a pamentului; instrumentele de cultura.

6) Scurgerea apelor vatemátore culturii, drenagiulu.

7) Irigatiunile si drenagiulu.

8) Semanatul si resaditul.

9) Culesulu, conservarea diferiteloru produse.

10) Influenti'a caldurii si a luminei asupr'a vegetaleloru; culturile speciale, espositiunea, apararile.

11) Curaturile.

12) Imprejmuirile, drumurile vecinale, carale de transportu.

18) Constructiunile rurale.

III. Vegetale ce intereséza cultur'a romana.

14) Cerealele.

15) Legumele.

16) Plantele uleuóse, tecstile, tinctoriale si industriale.

17) Plante furagere, livedi artificiale si naturale, facerea fenului.

18) Plantele cu radecini alimentarii séu industriale de zacharu etc.

19) Plantele parasite si animalele séu insectele vatemátorie recolteloru; midiulócele preservative, desgustarea animaleloru vatemátorie de cele folositorie.

20) Vegetalele lemnóse, notiuni generale.

21) Inmultirile, pepinierile, altóele, crescerea, plantarea, întreținerea arboriloru si gardurile vii.

22) Pomii, conduit'a si tali'a loru. Varietatile principale cultivate in tíera si de introdusu.

23) Arborii cu produse industriale, viile cu fabricatiunea vinului, merii si perii cu fabricatiunea

cidrului, dudii cu fabricatiunea matasei. Prunii cu fabricatiunea tiucei etc.

24) Plantatiunea, conducerea, exploatatiunea arborilor destinati a da lemne de constructiuni si de focu.

IV. Animalele domestice. Vitele agriculturii.

25) Economii vitelor, notiuni generale. Lap-tariile, fabricatiunea diferitelor branzeturi (cascavale).

26) Speci'a bovina, cavalina, ovina, porcina etc.

27) Paserile de curte.

28) Vermii de matase; albinele, estragerea mierii si fabricatiunea cereii.

V. Economii agricola.

29) Capitaluri agricole, arendari, proprietari, metelagiuri; pretiul mosilor, cumparatul si arenda-tul unei mosii.

30) Asolementele sau succesiunea culturilor, Culturile alterne. Organizarea lucrarilor agricole, administratiunea rurala.

31) Influentii diferitelor circumstante asupra sistemelor agricole. Arpentagiul, ridicarea planu-rilor topografice.

VII. Culturii gradinelor.

32) Impartirea orticulturii in trei parti.

33) Gradina de pomi sau livade.

34) Gradina de verdeturi sau legumi.

35) Gradina de placeri sau ornamentu.

36) Vegetalele parasite ale plantelor de gradina, insectele vatematoare agriculturii si midiulocele de a le distruge.

Programa studiilor elevilor fabricii.

Anul I. Geometria, aritmetica. Aceleasi lectiuni cu elevii din clasele de agricultura.

Anul II. Geometria, aritmetica, comptabilitatea. Idem cu elevii de agricultura.

Notiuni de desemn. Fisica relativa la mecanica.

Anul III. Comptabilitatea. Notiuni de meca-nica. Montajul si manipularea masinelor.

Hygienii populara (cu elevii din clasa agricola).

Conferintii practice asupra lemnariei si ferariei.

Programul analitic sau detailat, impartit pe trei ani, pentru fiecare curs teoretic-practicu pre-vedit la capitolul instructiunii §. II. Divisiunea cursurilor din acestu regulamentu se afla depusa in cancelaria acestei Ferme-Scole.

Regulamentul in capu I. vorbeste despre orga-nizatiunea ei in genere, era in urmatoarele capete intra in specialitati. Capu I. tiene:

Art. 1. Fermii-scola este organizata, cu scopu a fi folositoare tierii prin exemplul unei culture pro-fitabile si progresive.

Art. 2. Scolii are de obiectu a forma prin teo-ria si practica, agricultori buni, instruiti si capabili, ca cu cunoscintele si experientele ce voru dobandi,

se pota trage din pamentul ce voru cultivá, un'a cultura mai posibila, mai inavutitoare, decatu cea de astadi; a forma agricultori morali si indeletnici, cari mergendu prin tierra, se pota imprascia procedurile culturii celei mai avantajoase.

Art. 3. Mosii pe care este asediata fermii, va fi cautata astfel, spre a servi de modelu in regi-nea unde se afla, prin producere de venituri, spre a acoperi cheltuelile, a plati chirii pamentului si a trage si unu profitu.

Art. 4. Scolii este marginita intr'unu invetia-mentu elementariu si practic, care se demonstreza in cultura mosiei.

Art. 5. Cheltuelile invetiammentului se facu de catra guvernul in favoarea imbunatatirii agriculturii.

Art. 6. Mosii fiindu un'a exploatatiune rurala, profitabila, este data in intreprinderea directorului scolei pe termenul de 20 ani, spre a si putea face o cultura buna si alte amelioratiuni agricole, avendu a plati arenda midiulocea de pogonu, in raportu cu celelalte proprietati ale Statului, si urmandu cascu-urile de platii arendeii regulatu.

Art. 7. Arendasiul-directore face pe contulu seu tote acareturile necesarii exploatatiunii Fermeii intr'unu modu sistematic, aprobatu de ministeriu; heresteao'a trebuintoasa i se da din padurile statului de catra gu-vernul, si tote aceste acareturi si imbunatatiri, ce va face directorii-arendasiu pe mosia, dupa 20 de ani remanu ale proprietatii.

Art. 8. Arendasiul-directore face ministeriului un'a dare de sema anuala de tote lucrarile si imbun-atatirile facute.

Art. 9. Ministeriulu orenduesce un'a comisiune pe fiecare anu de barbati competenti, spre a studia starea lucrarilor. Ministeriulu este in dreptu la casu de abatere constatata, a face observatii arendasiului-directore.

Art. 10. Ministeriulu nu poate departa pe aren-dasiul-directore, decatu dupa trei comisiuni anuale de ancheta, asupra veri-unei abateri, si atunci oble-gandu pe succesorul seu a i face despagubirea de acareturi si altele ce va fi facutu cu midiulocele ca-pitalului seu.

 Dnii abonati si lectori ai acestei foi sunt rugati, ca in comunele, cercurile si tinuturile, in care se afla ddloru, se binevoiesca a informa pe alti do-ritori de a se abona, ca pretiul de abonamentu se lu trimitia deadreptulu la on. Comitatu alu asociatiunii in Sibiiu, alaturanduse adresele scrise catu se pote mai exactu, de unde apoi se inainteza incece cu tota precisiunea. Numai reclamatiunile se se indrepte la Brasiovu nesigilate si nefrancate catra: „Espe-ditiunea foiei Transilvani'a.“

Pe creditu nu ne este ertatu a face espeditiuni din acesta foia.

Red.

Nr. 281—1868.

Protocolulu siedintiei lunare a comit. asoc. trans. rom.

ținute la Sibiiu in 3. Noembre c. n. a. c. sub presiđiu lu Rev. dn. vice-presiđ. Ioanu Hannia, fiindu de facia dđnii membrii II. sa dn. consil. aulicu Iacobu Bolog'a, II. sa dn. consil. gub. Pav. Dunc'a, dn. senat. Petru Rosc'a, dn. capitanu in pens. I. Bradu, dn. adv. dr. Ioanu Nemesiu, dn. parochu si prof. Zacharia Boiu, dn. capitanu in pens. si cassariu alu asoc. Const. Stezariu, dn. secret. II. I. V. Rusu, dn. redact. si bibliot. asociat. Nic. Cristea si dn. adv. dr. Dem. Racuciu (m. supl.).

§. 145. Dn. capitanu si cassariu alu asociat. C. Stezariu presentéza conspectulu despre starea cassi asociat. pre tempulu acestei siedintie, din care conspectu se vede, cumca cass'a asoc. — dupa subtragera speseloru de pana acumu pre a. c. alu asociat. de 920 fr. 99 cr. — are in proprietatea sa sum'a de 39,289 fr. 34 1/2 cr.

Se iea spre sciintia.

§. 146. Totuodata dn. cassariu alu asociatiunei intréba pre comit.: déca banii aflatori in auru si argintu, cari facu 7 galbeni si 97 fr. 50 cr. in argintu, potu se se schimbe si eloceze spre a fructificá.

Asupra acestei intrebari escanduse o mica discussiune, comit. la propunerea dlui dr. Nemesiu, decide: cá banii aflatori in metale se se schimbe in bancnote si se se eloceze in cass'a de pastrare de aici, spre a aduce procentele obvenitórie.

§. 147. Dn. cassariu mai presentéza unu conspectu despre interesele obvenitórie cu 1. Noembre a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu, cari interese facu sum'a de 25 fr. 30 cr.

Se iea spre sciintia.

§. 148. Dn. consil. gub. Pavelu Dunc'a referéza in privinti'a concurseloru intrate la stipendiulu asoc. de 100 fr. destinatu pentru unu juristu afara de patria. Arata ca la acestu stipendiu au intratu doue concurse, si anume alu lui C. Coti, juristu in alu IV-lea anu la universitatea regia din Pest'a si alu lui Iuliu Hocmanu, juristu in alu II-lea anu la academi'a regia din Sibiiu. Dn. referinte pre bas'a documenteloru produse propune, cá cestiuatulu stipendiu se se confereze concurentelui Const. Coti cu atatu mai vřtosu, cu catu ca dinsulu mai concursese odata pentru acestu stipendiu, dar nepotendusi atunci produce testimoniulu scol. pre sem. II. a. scol. 1867/8, stipendiulu s'a dechiaratu de liberu, publicanduse de nou concursu; acum inse a produsu tóte documentele recerute, din care se vede a meritá cerutulu stipendiu.

Comitetulu luandu la esaminare documentele ambiloru concurenti, se afla indemnatu cu unanimitate de voturi a primi propunerea dlui referinte alu comisiunei si respective a decide: cá susu mentionatulu stipendiu de 100 fr. v. a. se se confereze tenerului concurentu Const. Coti.

§. 149. Totu dn. consil. P. Dunc'a mai referéza, ca la ajutoriulu de 25 fr. v. a. destinatu pentru unu invetiachelu de meseria, inca s'a insinuat unu concurentu, anume Ioanu Avramu, invetiachelu de pantofariu in Sibiiu. In legatura cu acést'a dn. vicepres. arata,

ca domni'a sa inca a primita unu atare concursu pentru ajutoriulu mentionatu, dela unu altu invetiachelu de pantofariu, totu din Sibiiu, anume dela Nic. Ghidu; deci luanduse din partea comit. la esaminare documentele ambiloru concurenti, si escanduse discussiune asupra asemnarei numitului ajutoriu, dn. cons. P. Dunc'a face propunerea, cá acela se se confereze invetiachelului Ioanu Avramu; din contra dn. consil. aulicu Iac. Bolog'a face propunere a se conferi celualaltu concurentu, anume lui Nic. Ghidu, din motivulu, ca acést'a fiindu acumu invetiachelu de 4 ani, precumu arata documentulu produsu, e eprópe de a se face sodalu, prin urmare ar avé mai mare necesitate de unu atare ajutoriu, cu atatu mai vřtosu, cu catu ca trecerea dela statulu de invetiachelu in statulu de sodalu este impreunata si cu órecare spese.

Nascenduse asupra acestoru propuneri discussiuni mai indelungate si unii membrii ai comitet. descoperindu'si opiniunile si motivele sale intr'o parte séu alt'a, in urma presiđiu lu punendu la votare propunerea dlui referinte, se decide cu majoritate de 5 contra 4 voturi, socotinduse aici si votulu vicepresiđintelui: cá cestiuatulu ajutoriu de 25 fr. se se dea invetiachelului de pantofariu Ioanu Avramu.

§. 150. Secret. II. presentéza o cerere a sodalului de cosiocariu Nic. Vestemianu, carele se róga, cá se i se elibereze solvirea ajutoriului de 50 fr. aplacidata in siedinti'a comitet. din 6. Octobre a. c. si inainte de implinirea conditiunei puse din partea comitet., cá adica se produca mai anteu atestatu demnu de credintia, ca a intratu in cehulu respectivu, ca-cidensulu incercanduse a intrá in cehulu respectivu, a datu de unele piedeci neprevedite, acaroru delaturare neatarnandu dela elu cugeta, ca numai prin intrevénirea deregatoriiloru mai nalte se va poté efeptui.

Secret. II. considerandu, ca suplicantele a produsu dela resp. magistratu licentia de a'si poté purtá liberu profesiunea sa, face propunere, cá asemnatulu ajutoriu se i se esolveze si inainte de a documentá intrarea in cehulu respectivu.

Din contra dn. consil. Iacobu Bolog'a ținendu la conclusulu comitet. adusu in siedinti'a din 6. Oct. a. c. (cu ocasiunea aplacidarei ajutoriului de 50 fr. v. a.) propune, cá aplacidatulu ajutoriu se nu se elibereze, resp. se nu se solveze, pana candu suplicantele nu va implini conditiunile puse de comitetu.

Dupa o discussiune mai lunga, presiđiu lu aflanduse indemnatu a pune la votu resp. propuneri, cu majoritate de 5 contra 3 voturi, se decide: a se primi propunerea dlui consil. Iac. Bolog'a, prin urmare rogarea susu mentionatului suplicante Nic. Vestemianu a se respinge, si totu odata a se indreptá intr'acolu, cá folosinduse de sfatulu barbatiloru priceputi in atari lucruri, se incerce mai anteu pre cali legali asi realisá intrarea sa in cehulu resp. si atunci producendu documentulu recerutu, i se va liberá numai decatu solvirea aplacidatului ajutoriu.

§. 151. Secret. II. perlege o scrisóre a dlui

secret. I. Georgie Baritiu ddo. $1\frac{5}{3}$ Oct. Nr. 27. a. c., prin care dsa isi esprime multiamit'a sa ferbinte pentru remuneratiunea asemnata pentru redigerea f'oiiei asociat., atatu comitetului, carele a facutu propunerea resp., catu si onorabilei adunari generale dela Gherla, carea a binevoitu a acceptá propunerea comitetului. Totuodata se esprime, ca recunosciinti'a, cu care l'a onoratu adunarea generala din Gherl'a, o primesce numai cá o indulgentia fratiésca din partea connationaliloru sei, cum si cá unu indemn de incuragiare pentru viitoriu. Mai incolo susu nunitulu domnu secret. I. incunosciintiéza, ca decisiunea adunarei gen., relativa la subventionarea f'oiiei asociatiuni, o ia spre sciintia cu acea observare din parte'si, ca preste preliminariulu speseloru asternute in 25. Iuniu a. c. nu se va trece nici in anulu viitoriu, fara póte numai in acelu casu, candu de o parte s'ar aratá unu numeru mare de abonati, ér de alta parte aru incurge spre publicare manuscripte fórte bune, in totu casulu inse fara de voi'a prealabila a onoratului comitet. nu se va abate dela preliminariulu deja statoritu. Mai cere o anticipatiune de 226 fr. v. a. cá spese pentru edarea f'oiiei pre 3 luni 1. Oct. — 31. Dec. a. c., cum si pentru platirea unui conto de charthia. In urma se róga a i se respunde la unele puncte din raportulu seu din 25. Iuniu a. c.

Comitetulu decide, cá acea parte din scrisóraa susu citata a dlui secret. I., in care se copriude multiamita espresa comitet., cum si adunarei generale, cum si impartasirea relativa la observarea preliminariulu statoritu pentru edarea f'oiiei asociat., se se ia cu placere spre sciintia; ér incatu se atinge de cerut'a anticipatiune de 226 fr. v. a. pentru edarea f'oiiei pre 3 luni, aceea se se asemneze la cass'a asociat.

§. 152. In legatura cu susu mentionat'a scrisória a dlui secret. I. (§. 151) fiinduca in aline'a din urma a aceleia, se róga a i se respunde la unele puncte din o alta charthia a sa din 25. Iuniu a. c., presidiulu poftesce pre secret. II., cá totuodata se dea cetire si acelei charthii, care cetinduse si aflanduse, ca punctele resp. atingu numai formatulu f'oiiei asociat., cum si cualitatea charthiei, ce ar fi dupa opiniunea dlui secret. I. a se procurá pre anulu viitoriu: deci presidiulu pune mai anteu la discussiune a) punctulu relativu la formatulu f'oiiei asociat. si anume intrebarea, ca afla comitet. cu cale, cá f'oi'a asociat. pre an. viit. 1869 se ésa in formatu quartu. ér nu octavu, dupa cum proiectéza si dn. secret. I.? si b) punctulu relativu la cualitatea charthiei si anume, ca afla com. cu cale, cá pentru an. viit. pentru edarea f'oiiei asociat., se se procure charthia mai frumósá si mai buna, si anume de 13 punti Nr. 6?

Comitetulu luandu la pertractare obiectele coprinse sub a) si b), dupa o scurta discussiune, decide: cá f'oi'a asociat. pre an. viit. se ésa in formatu 4°, si pentru edarea acelora se se procure charthi'a de cualitatea cea mai buna de 13 punti Nr. 6 cu pretiulu de 140 fr. 40 cr. v. a. indigitatu si din partea dlui

secret. I. in resp. sa scrisória, la care se i se si respunda in acestu intielesu.

§. 153. In legatura cu conclusulu precedente (§. 152) dn. consil. aulicu Iac. Bolog'a considerandu de o parte, ca se apropia finea anului curente, cu care totuodata espiréza si terminulu abonamenteloru la f'oi'a asociat., de alta parte vedindu si aceea, ca numerulu abonatiloru la acést'a f'oi'a pre an. curente f'u preste asteptare micu, propune, cá pentru imbraciosiarea acestei foi periodice cu unu interesu mai viu se se faca unu apelu caldurosu catra onor. publicu romanu. Propunerea dlui consil. priminduse cu placere, se decide: a se rogá insusi dn. propunetoriu, cá se formuleze conceptulu resp. si apoi alu presentá in siedinti'a prosima, cá asia inca in lun'a viitória de tempuriu, se se póta publicá in fruntea f'oiiei asociat.

§. 154. Se referéza o scrisóraa a presiedintelui societatiei „Transilvani'a“ din 10. Oct. Nr. 117 a. c., pre langa care trimetiendu documentele originali ale aceloru teneri, carii au concursu la stipendiale acelei societati, totuodata se róga, cá pre viitoriu atari documente se se asterna numai in copia.

Se ia spre sciintia,

§. 155. Se presentéza o charthia a inalt. guberniu regiu trans. din 2. Oct. a. c. Nr. 20,071, pre langa care se impartasiesce comit. asociat. unu estrasu despre progresulu teneriloru fosti stipendiatu ai asociat. pre semest. II. an. scol. 186 $\frac{7}{8}$, anume alu lui Andreiu Cosm'a si Ed. Nemesiu, ambii ascultatori de drepturi in an. IV-lea la universitatea regia din Pest'a.

Se ia spre sciintia

§. 156. Se mai referéza, ca dn. Visarionu Romanu a predatu pentru museulu asociat. unele anticuitati daruite din partea dlui asesoriu dr. Ioanu Maniu.

Se ia spre sciintia.

Cu aceste siedinti'a comitetului inceputa la 4 óre dupa amiadi, se inchiaia la 7 óre sér'a.

Datulu cá mai susu.

Ioanu Hannia mp.,
vicepresiedinte.

I. V. Rusu mp.,
secret. II.

Nr. 292—1868.

Protocotulu siedintiei estraord. a com. asociat. trans. rom.

tinute in 17. Noembre c. n. a. c. sub presidiulu Rev. dn. vicepresiedinte Ioanu Hannia, fiendu de facia dd. membrii ai comit. II. sa dn. consil. aulicu Iac. Bolog'a, II. sa dn. consil. de finantia Petru Manu, dn. senatoru Petru Rosc'a, dn. adv. dr. Ioanu Nemesiu, dn. par. si prof. Zach. Boiu, dn. prof. Ioanu Popescu, dn. secret. II. Ioanu V. Rusu, dn. redact. Nic. Cristea si dn. adv. dr. Demetriu Racuciu.

§. 157, Rev. dn. vicepres. Ioanu Hannia aduce inainte, ca acesta siedintia estraordinaria a comitet. s'a aflatu indemnatu a o conchiamá singuru din acelu motivu, cá se aduca la cunosciinti'a comitetului o corespondintia, carea ataca onórea comit. si e cualificata a aduce in retacire opiniunea publica facia chiaru si cu asociatiunea.

Arata si da cetire acelei corespondintie publicate

in fôia „Federatiunea“ Nr. 153 a. c., in carea se cu-prindu unele cá aceste:

„La stipendiale asociat. nu mai concurge nime, pentruca o multîme de teneri bravi cu testimoniu de precelentia si totuodata seraci, totdeauna s'au re-iptatu. In urma vediendu tenerii, ca la comit. asoc. nu se ieau in consideratiune nici testimoniale de emi-nentia, nici cartea de seracia, ci singuru numai con-fesiunea si orb'a patronare de nepoti séu patrioti, s'au desperatu de totu de asociatiune. Éta unde amu a-junsu cu asociatiunea etc.“ inchiaindu cu: „dovada ca comitet. nu are consciint'a misiunei sale.“

Deci poftesce pre dd. membrii comitetului, cá luandu sciintia despre numit'a corespondintia, se se consulteze si se delibereze asupr'a modalitatiei de a refrange atari asertiuni nefundate, resp. calumnii im-prastiate in o fôia publica.

Dn. consil. aulicu Iac. Bolog'a face propunerea, cá comitet. prin unu respunsu demnu de positiunea si misiunea sa si a asociatiunei atacate in publicu, si totuodata cá dovada despre drépt'a si nepartial'a procedere a comitetului la impartirea stipendialoru, se publice totu in fôia „Federatiunea“ intregu cop-rinsulu protocolului comitet. asociat. relativu la im-partirea stipendialoru asociat. pre an. cur., ér cu for-mularea, resp. redigerea respunsului se se incredin-tieze presidiulu asociatiunei.

Dn. dr. Nemesiu propune, cá nu numai conce-perea, dar chiaru si executarea mentionatului respunsu, se se concredea presidiului asociat. fara de a se face in numele comitetului. Propunerea dlui dr. Nemesiu e sprijinita si din partea dlui dr. Rauciu.

Luanduse la discussiune matura si indelungata ambele propuneri, si membrii comitetului descoperin-dusi opiniunile sale, comitetulu cu maioritate de 8 contra 2 voturi decide: a se primi in totu coprinsulu propunerea dlui consil. aulicu Iacobu Bolog'a.

Ioanu Hannia mp.,
vicepresiedinte.

I. V. Rusu mp.,
secret. II.

C l i o .

Series Vajvodarum Transilvaniae.

(Continuare).

- 1273 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. Tomo V. Vol. II., Tomo VI. Vol. II. et Tomo VII. Vol. V.
- 1273 Joannes Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II.
- 1274 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II., T. VII. Vol. V. et T. VII. Vol. II., item T. VI. Vol. I. et T. VII. Vol. IV.
- 1274 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II. in nota.
- 1274 Matthaeus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II. et T. VII. Vol. V. Vide Miriszlo Comitatus Albae-Inferioris.
- 1274 Wgrinus Vajvoda Transilvanus. Fejér C. D. T. VII. Vol. IV.
- 1275 Wgrinus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II.
- 1275 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II. — 1275 jam Vajvoda et Judex Curiae ibid.
- 1275 Matthaeus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II. et T. VII. Vol. II. item T. VII. Vol. III.
- 1275 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II. Vide Szeredai „Series Episcoporum.“
- 1276 Matthaeus Vajvoda et Comes de Zonuk. C. D. T. I.
- 1276 Matthaeus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II. Vide Thorda.
- 1276 Ugrinus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. II.
- 1277 Nicolaus Vajvoda et Judex Curiae. Fejér Cod. D. T. V. Vol. II.
- 1278 Vajvoda et Comes de Zonuk filius magni Mauriti. Fejér C. D. T. V. Vol. II. et Dipl. Suppl. Vest. Comit.
- 1279 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VII. Vol. II.
- 1279 Fintha Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér. C. D. T. V. Vol. II. — NB. ante 1279 quondam Lentulus Vajvoda vixit sub Bela IV. Fejér C. D. T. V. Vol. II.
- 1281 Nicolaus Vajvoda ex stirpe foeminea Arpadiana. Fejér. C. D. T. VII. Vol. III.
- 1281 Pous Vajvoda. Siebenb. Quartal-Schr.
- 1282 Rorandus Vajvoda Transilvanus ejusque frater. Fejér Cod. D. T. V. Vol. III.
- 1284 Rorandus Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. V. Vol. III.
- 1284 Rolandus Vajvoda Transilvanus. Suppl. C. D. T. I.
- 1284 Matthaeus Vajvoda Transilvanus, Comes de Zettin (fors Trencsin) et de Zonuk. Fejér C. D. T. VII. Vol. II.
- 1287 Rorandus Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift V.
- 1288 Rorandus Vajvoda et Comes de Zonuk. Reg. Arch. T. II.
- 1288 Lorandus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér T. V. Vol. III. Vide Szeredai „Series Episcoporum.“
- 1288 Ladislaus Vice-Vajvoda. Fejér C. D. T. V. Vol. III.
- 1289 Mopis Vajvoda Transilvanus. Fejér C. D. T. V. Vol. III. Vide Szeredai „Series Episcoporm.“
- 1289 Populi Capituli Albensis eximuntur a jurisdictione Vajvo-dali. Vide Szeredai Notit. Capit. Alb.
- 1289 Vajvoda habuit proventus ex salis transportu Alvintzensi et Vajvodarum directioni subfuisse videntur res salinares. Diploma apud Szeredai Not. Cap. Alb., aliud de 1328 ibidem.
- 1290 Rolandus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Tomo VI. Vol. I., de hujus Rolandi familia vide Fejér C. D. T. IV. Vol. I. in Nota.
- 1291 Rolandus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. IV. Vol. I. Vide Szeredai Not. Cap. Alb.
- 1291 Transilvania vocatur Ducatus. C. D. T. I.
- 1291 Andreae Privilegiales, vi quarum jobbagiones Eppatus Al-bensis a jurisdictione vajvodali eximuntur. Orig. in Arch. Albensi Cista Capit. fasc. I. innuit Eder in Sieb. Quartal-Schrift II.
- 1291 Ladislaus Vajvoda. Diploma apud Szeredai Not. Cap. Alb.
- 1292 Ladislaus Vajvoda Transilvanus. } Fejér C. D. T. VII. Vol. V.
- 1292 Rolandus alias Vajvoda }
- 1295 (ante) Georgius Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
- 1296 Stephanus Dux. Reg. Arch. T. III.
- 1296 Rorandus Vajvoda. Reg. Arch. T. II.
- 1296 Rorandus Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift V. Vide Gy.-Vásárhely Comitatus Kolos.
- 1297 Rorandus Vajvoda. Suppl. C. D. T. I. — Hujus filius fuit Canonicus Albensis et ADiaconus de Telegd. 1357.
- 1297 Rorandus Vajvoda. Suppl. Cod. Dipl. Tomo III.
- 1299 Georgius de genere Bors Vajvoda. Sieb. Quartal-Schr. V.
- 1301 Rolandus Vajvoda. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I.
- 1301 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk, ibid.
- 1303 Nicolaus Vajvoda filius Mauriti Comes de Ugocsa et Mar-maros. Fejér Cod. Dipl. T. VIII. Vol. I.

- 1304 Petrus et Laurentius Vajvoda. Fejér T. VIII. Vol. I. et Sieb. Quartal-Schrift VI.
- 1304 Thomas Vajvoda. Vide Bisztricum.
- 1306 Ladislaus Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk frater Petri Eppi Transilvani. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I. — Szeredai „Series Episcoporum“ et Sieb. Quartal-Schr. VI.
- 1307 Nicolaus Vajvoda filius Mauriti et alter Nicolaus Vajvoda. Fejér T. VIII. Vol. I.
- 1307 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift VI.
- 1308 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift VI. et Fejér. Cod. Dipl. Tomo VIII. Vol. I.
- 1309 Nicolaus filius Laurentii quondam Vajvodae. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I.
- 1309 Andreas Vajvoda. Suppl. C. D. T. I., (ante) 1324.
- 1309 Ladislaus Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
- 1310 Ladislaus (Apor) Vajvoda. Suppl. Cod. Dipl. Tomo I., anno 1315 jam mortuus.
- 1310 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. T. VIII. Vol. I., Sieb. Quartal-Schrift VI. et Dipl. Suppl. I. Vest Com.; Katona VIII., Friedvalt-Miner.
- 1311 Ladislaus Vajvoda. Sieb. Quartal-Schr. VI.
- 1313 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Reg. Arch. T. II.
- 1313 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Reg. Arch. T. III.
- 1313 Ladislaus Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk, cujus filii Ladislaus et alter Ladislaus. C. D. T. I.
- 1313 Ladislaus Vajvoda et Comes de Zonuk et ejus filii uterque Ladislaus. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I.
- 1313 Ladislaus Vajvoda ibid. C. D. T. I.
- 1314 Chellus Vice-Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
- 1314 Chelli Vice-Vajvoda. Reg. Arch. T. II.
- 1314 Ladislaus Vice-Vajvoda Transilvanus. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I.
- 1315 Ladislaus Vice Vajvoda Transilvanus. C. D. T. I.
- 1315 Nicolaus Vajvoda Transilvanus. Suppl. C. D. T. I., (ante) 1324.
- 1315 Nicolaus Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. Cod. D. T. I.
- 1315 Ladislaus Vajvoda. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I. et jam mortuus.
- 1315 Nicolaus Vajvoda et Comes de Zonuk. Ibid. et Siebenb. Quartal-Schrift VI.
- 1316 Stephanus Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. C. D. T. I.
- 1316 Petrus Vice-Vajvoda Transilvanus. Fejér C. D. T. VIII. Vol. I.
- 1317 Thomas (postea) Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér T. VIII. Vol. II.
- 1319 Memoria Ladislai, qui 1313 et 1315. Vajvoda crat qua Rebellis. C. D. T. I.
- 1319 Thomas nondum fuit Vajvoda Transilvanus, nam in litteris apud Fejér C. D. T. VIII. Vol. II. occurrit: „Magister Thomas filius Farkasii Comes Orodienis, Barciensis, Sirmiensis, Judex Cumanorum, Castelanus de Hoznu et de Solum.“ Combina ibid. T. VIII. Voll. II.
- 1319 Nicolaus Vajvoda. Vide Szirmai Szathmár.
- 1319 Thomas Vajvoda et Comes de Zonuk. Siebenb. Quartal-Schrift VI.
- 1320 Desó Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. C. D. Tomo I.
- 1320 Deseu Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II. et Diploma apud Szeredai „Notitia Capit. Alb.“
- 1320 Douscha Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. Sieb. Quartal-Schrift VI.
- 1321 Thomas Vajvoda Transilvaniae. C. D. T. I.
- 1321 Dousa Vajvoda. Vide Szirmai Szathmár I.
- 1321 Dousa Vajvoda et Judex per 5 Comitatus. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II.
- 1321 Dawsa Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II.
- 1321 Chelleus Vice-Vajvoda. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II.
- 1321 Thomas Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II. Vide Csicsó.
- 1321 Filii Ladislai Vajvodae. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II.
- 1322 Thomas Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II.
- 1322 Thomas Vajvoda Transilvanus. C. D. T. I.
- 1322 Memoria Ladislai Vajvodae qua Rebellis. C. D. T. I.
- 1322 Ladislaus vajvoda Rebellis. Reg. Arch. T. III., ejus frater Joannes 1322.
- 1323 Thomas (Zéché). Reg. Arch. T. III.
- 1323 Thomas filius Farkasii Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. C. D. T. I., Thomas hic fuit anno 1319 Comes Bachiensis, Sirmiensis et Orodienis et obtinuit multa bona. Ibidem.
- 1323 Thomas (Farkas) Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II. (pe 25 pagine). Vide Sieb. Quartal-Schrift VI.; item Fejér T. VIII. Vol. V. et T. X. Vol. VII.
- 1324 Thomas filius Farkasii de Zéché Vajvoda. Reg. Arch. T. III., ejus filius Konya 1364.
- 1324 Thomas Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk et de Cibinio. C. D. T. I.
- 1324 Thomas filius Farkasii Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk obtinet bona infidelis Nicolai de Talmács, ejus merita recensentur, fuit antea Castellanus in Lipua de Hoznos, ac Judex Cumanorum. C. D. T. I.
- 1324 Thomas Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. V., item T. VIII. Vol. II. (pe 18 pagine).
- 1324 Thomas Vajvoda Transilvanus, Comes de Zonuk et de Cibinio. Ibid. T. VIII. Vol. II. Vide Cibinium et Siebenb. Quartal-Schrift VI.
- 1324 Thomas filius Farkasii. Suppl. C. D. T. I.
- 1325 Thomas filius Farkasii. Suppl. C. D. T. I.
- 1325 Thomas Vajvoda et Michael Vice-Vajvoda. C. D. T. I.
- 1325 Thomas Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér C. D. T. VIII. Vol. II. et T. XI.
- 1325 Thomas Vajvoda. Reg. Arch. T. II.
- 1326 Thomas Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. Fejér Cod. D. T. VIII. Vol. V., item T. VIII. Vol. III. — Exempla, quod Thomas Vajvoda Transilvanus fuerit una et Comes Comitatus Szolnok exterioris, signanter anno 1326 apud Fejér C. D. T. VIII. Vol. III.
- 1327 Thomas Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér T. VIII. Vol. V. possidet: Szichen. Vidő Benkő Dipl. Transilvaniae, item Fejér T. VIII. Vol. III.
- 1327 Thomas Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk filius Magistri Farkasii. Ibid. T. VIII. Vol. III.
- 1328 Thomas Vajvoda Transilvaniae et Comes de Zonuk. Cod. D. T. I.
- 1328 Non occurrit Thomas Vajvoda, sed Demetrius Magister Tavernicorum, fuit Comes de Zonuk.
- 1328 Thomas Vajvoda et Comes de Zonuk. Fejér Cod. Dipl. T. VIII. Vol. III. (pe 7 pagine). Vide Szeredai Dipl. Notit. Capit. Alb., item Fejér T. VIII. Vol. IV.
- 1329 Thomas filius Farkasii. Suppl. C. D. T. I.
- 1329 Vajvoda Transilvanus et Comes de Zonuk. C. D. T. I.
- 1329 Michael Vice-Vajvoda. Suppl. C. D. T. I.
- 1329 Thomas Vajvoda. Reg. Arch. T. II.
- 1329 Thomas Vajvoda Transilvanus. Fejér C. D. T. VIII. Vol. V. et T. VIII. Vol. VI., item T. VIII. Vol. III.

(Va urma).